

ใบความรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้พระธรรม ชั้นป.5
โรงเรียนมารีวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ

พุทธจริยา

พุทธจริยา หมายถึง การทรงบำเพ็ญประโยชน์ของพระพุทธเจ้า มีอยู่ สามประการได้แก่

1. โลกัตถจริยา

เป็นการบำเพ็ญประโยชน์แก่ชาวโลก ซึ่งเป็นการที่พระพุทธเจ้าทรงอนุเคราะห์แก่ชาวโลกโดยแสดงออกในพุทธกิจประจำวัน ได้แก่

ช่วงเช้า เสด็จออกบิณฑบาตเพื่อโปรดสัตว์ (คนที่สมควรจะแสดงธรรมให้ฟัง)

ช่วงเย็น ทรงแสดงธรรมแก่อุบาสก อุบาสิกาที่มาเฝ้า

ช่วงค่ำ ประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุ

ช่วงเที่ยงคืน ทรงตอบปัญหาของเทวดาหรือข้าราชการผู้ใหญ่ และพระราชา

ช่วงเช้ามืด ทรงตรวจพิจารณาว่า ผู้ใดมีอุปนิสัยที่บรรลุนิพพานได้ เพื่อเสด็จไปโปรดในตอนเช้า

2. ญาติัตถจริยา

เป็นการบำเพ็ญประโยชน์แก่ญาติตามฐานะ เช่นเสด็จไปห้ามญาติที่ทะเลาะวิวาทกันด้วยเรื่องน้ำ

3. พุทธัตถจริยา

เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ตามหน้าที่ของพระพุทธเจ้า เช่น ทรงแสดงธรรมแก่เวไนยสัตว์ ทรงบัญญัติวินัยขึ้นเพื่อบริหารหมู่คณะ ทรงประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนมาตราบเท่าทุกวันนี้

อริยสัจ 4

อริยสัจ หมายถึง ความจริงอันประเสริฐ ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นพระอริยะมี 4 ได้แก่

1. ทุกข์ หมายถึง ความทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก สภาวะบีบคั้นขัดแย้ง บกพร่อง เพราะเป็นไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง ได้แก่ ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ความประสบกับสิ่งที่ไม่ชอบ ความปรารถนาแล้วไม่สมหวัง สิ่งเหล่านี้เป็นทุกข์ ความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับเรานี้ เนื่องจากเรามีความอยาก มีความต้องการ และยึดถือในสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เมื่อไม่เป็นไปตามความต้องการจึงเกิดความทุกข์ และมีความทุกข์ที่เกิดขึ้นนี้ถ้าเราไม่รู้จักแก้ปัญหาให้ถูกต้อง ก็จะเกิดผลเสียแก่ตัวเราได้

2. สมุทัย สมุทัย หมายถึง สาเหตุของความทุกข์ต่างๆ พระพุทธเจ้าตรัสว่า "เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะนั่นเกิด สิ่งนี้จึงเกิด" หมายความว่า ความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับคนเรา ย่อมมีสาเหตุแห่งทุกข์นั้น เช่น อยากได้ของแพง แต่ไม่มีเงินซื้อ อยากเป็นคนรวย แต่มีฐานะยากจน ไม่อยากเป็นคนพิการ แต่เกิดมามีร่างกายพิการ สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์ต่างๆเหล่านี้ เรียกว่า ตัณหาหมายถึง ความต้องการ ความอยาก (อยากได้ อยากมี อยากเป็น และอยากที่จะไม่เป็น)

3. นิโรธ นิโรธ หมายถึง ความดับทุกข์ ได้แก่ภาวะดับสั่นไปไม่ติดข้องอยู่ในตัณหา หลุดพ้น สงบ และเป็นอิสระ ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า นิพพาน แต่การที่คนเราจะเข้าถึงนิพพานได้นั้น ต้องอบรมกายและจิตให้ค่อยๆลดความต้องการหรือตัณหาลงไป ก็จะช่วยให้ความทุกข์บรรเทาลงไปบ้าง

4. มรรค มรรค หมายถึง ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ มีอยู่ 8 ประการ

เรียกว่าทางสายกลาง

1. เห็นชอบ 2. ดำริชอบ 3. เจรจาชอบ 4. กระทำชอบ 5. เลี้ยงชีพชอบ 6. เพียรชอบ 7. ระลึกชอบ 8. ตั้งจิตมั่นชอบ

การดับทุกข์นั้น ต้องอาศัยการอบรมจิตและปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจแท้จริง จึงจะสามารถช่วยลดความต้องการของตนเองได้และช่วยบรรเทาความทุกข์กายและทุกข์ใจ ซึ่งข้อปฏิบัติที่ทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ก็คือ มรรคมี 8

ตัวอย่าง

สมุทัย คือ นักเรียนอยากได้เสื้อผ้าสวยๆแพงๆ

ทุกข์ คือ พ่อแม่ไม่มีเงินซื้อให้นักเรียน

มรรค คือ พ่อแม่ชี้แจงเหตุผลให้นักเรียนฟังว่า เสื้อผ้าราคาแพงๆเกินฐานะของเรา และเราไม่มีความจำเป็นต้องใช้ ซึ่งนักเรียนก็เข้าใจ

นิโรธ คือ นักเรียนไม่อยากได้เสื้อผ้าแพงๆเหมือนเพื่อนๆอีกแล้ว

หลักกรรม

กรรมเป็นคำกลางๆ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาคือการกระทำที่ทำด้วยความตั้งใจ
การกระทำดี เรียกว่า กรรมดี

การกระทำชั่ว เรียกว่า กรรมชั่ว

คำสอนเรื่อง กรรม เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งของพระพุทธศาสนาพระพุทธองค์สอนว่า กรรมเป็นต้นเหตุของความเป็นไปต่างๆของชีวิต กรรมแบ่งคนทั้งหมดให้ดีหรือชั่วตามคุณและโทษที่เขาได้กระทำไว้ ดังนั้นกรรมหรือการกระทำทุกอย่างที่แต่ละบุคคลได้ทำเอาไว้ จึงไม่มีวันสูญหายหรือถูกลบไป บุคคลใดทำกรรมใดไว้จะต้องได้รับผลของการกระทำนั้น ซึ่งทางพระพุทธศาสนา

เรียกว่า **กฎแห่งกรรม**

หลักกรรมในพระพุทธศาสนาสอน เน้นเรื่องกรรมที่เป็นปัจจุบันเพราะอดีตเป็นสิ่งที่ล่วงมาแล้ว เราไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้ ส่วนอนาคตเป็นผลของปัจจุบันซึ่งยังมาถึง ดังนั้น พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนให้บุคคลใช้ปัญญาพิจารณาการกระทำของตนเองในปัจจุบัน

ใบงานที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ พระธรรม ป.5

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพุทธจริยาแล้วสรุปความรู้ลงในช่องที่กำหนดให้ถูกต้อง

พุทธจริยา หมายถึง

.....
.....

1. โลกัตถจริยา

คือ.....

.....
.....

กิจที่พระพุทธเจ้าปฏิบัติ เช่น

.....
.....
.....
.....

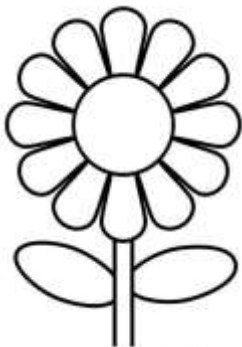
2. ญาติัตถจริยา

คือ.....

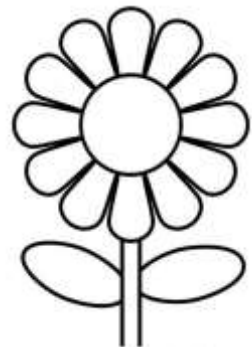
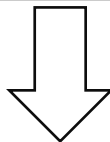
.....
.....

กิจที่พระพุทธเจ้าปฏิบัติ เช่น

.....
.....
.....
.....

พุทธจริยามี 3 ประการ คือ

3. พุทธัตถจริยา

คือ.....

.....

กิจที่พระพุทธเจ้าทำ เช่น

.....

.....

ใบงานที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ พระธรรม ป.5

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลแล้วสรุปความรู้ลงในช่องที่กำหนดให้ถูกต้อง

อริยสัจ 4 หมายถึง

.....
.....

1. ทุกข์ คือ

.....
.....
.....

2. สมุทัย คือ

.....
.....
.....

3. นิโรธ คือ

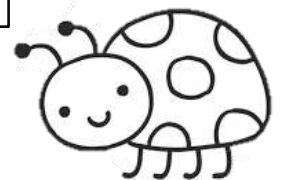
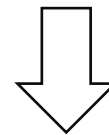
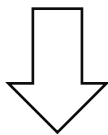
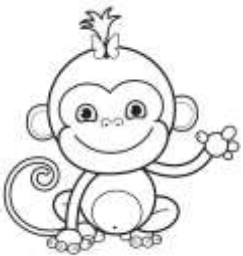
.....
.....
.....

4. มรรค คือ

.....
.....
.....

หลักกรรม คือ

.....
.....

กรรมดี คือ

.....
.....
.....
.....

กรรมชั่ว คือ

.....
.....
.....
.....